

D E C I Z I E

12 iulie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru,
Ala Cobăneanu, Nicolae Craiu

studiind recursul declarat de Popescu Nicolae și reprezentantul său, avocatul Croitor Alexei împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016 și deciziei suplimentare a Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Popescu Nicolae împotriva întreprinderii cu capital străin „Maybemayr”, societate cu răspundere limitată cu privire la încasarea prejudiciului material și cheltuielile de judecată,

c o n s t a ț ă:

La 05 ianuarie 2016, Popescu Nicolae a depus cerere de chemare în judecată împotriva întreprinderii cu capital străin „Maybemayr”, societate cu răspundere limitată (în continuare – ÎCS „Maybemayr” SRL) cu privire la încasarea prejudiciului material și cheltuielile de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 09 decembrie 2009 a încheiat cu ÎCS „Maybemayr” SRL contractul de antrepriză nr. 8, prin care ultimul s-a obligat să execute și să instaleze uși și ferestre la casa reclamantului de pe str. Bacău nr.18 din mun. Chișinău, pînă la sfîrșitul lunii septembrie 2010, cu prețul total al lucrărilor în sumă de 65000 de euro, care a fost achitat.

Susține că urmare a neexecutării în termen a lucrărilor, la 10 septembrie 2010 părțile au încheiat acordul adițional la contractul de antrepriză nr.8, prin care s-a stabilit că termenul pentru îndeplinirea lucrărilor este de 295 de zile de la data semnării contractului, adică pînă la 30 septembrie 2010, iar în caz de neîndeplinire a lucrărilor pînă la data stabilită, pîrîtul urmează să-i achite prejudiciu în valoare de 220,34 de euro pentru fiecare zi de întîrziere.

Menționează că la 05 ianuarie 2012, pîrîtul a finisat lucrările de executare și instalare a articolelor din lemn la adresa indicată, fiind prezentat spre semnare actul de predare a lucrărilor, însă nu l-a semnat din motivul că lucrările au fost executate cu întîrziere de 461 de zile, calitatea și materialele de construcție nu au fost conforme cu prevederile contractului.

Solicită încasarea din contul pîrîtului a prejudiciului material în sumă de 101365 de euro și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea Judecătorei Buiucani, mun. Chişinău din 19 iunie 2015 s-a admis acţiunea, s-a încasat în beneficiul reclamantului Popescu Nicolae din contul ÎCS „Maybemayr” SRL ca recuperare a prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen a contractului de antrepriză nr.8 din 09 decembrie 2009, 101356 de euro, ori suma echivalentă în lei moldoveneşti conform cursului valutar stabilit de Banca Naţională a Moldovei la momentul executării hotărîrii şi s-a încasat de la ÎCS „Maybemayr” SRL taxa de stat în beneficiul statului 50000 de lei.

În susţinerea poziţiei, prima instanţă a constatat faptul că, prestatorul a încălcat termenul stabilit prin contractul semnat la 10 septembrie 2009 şi prelungit prin acordul adiţional de la 10 septembrie 2010, bunul comandat de reclamant fiind confecţionat cu întârziere şi tot cu întârziere fiind montat, întârzierea constituind 461 de zile.

La fel, prima instanţă a reţinut, că prin acordul adiţional semnat de părţi la 10 septembrie 2010 este stabilit cuantumul penalităţii care urmează a fi încasat în cazul nerespectării prevederilor contractuale de ambele părţi, iar în materialele cauzei se conţin probe care confirmă că lucrările de montare a bunului comandat de reclamant au fost finisate la 05 ianuarie 2012, însă pîrîtul nu a prezentat probe care ar confirma că faptul dat se datorează acţiunilor reclamantului, din contul pîrîtului urmează a fi încasată penalitatea.

Totodată instanţa a reţinut că termenul de prescripţie stabilit la art. 267 alin.(1) din Codul civil, a fost respectat, deoarece termenul de finalizare a lucrărilor de montare a bunurilor indicat de reclamant este momentul perfectării actului de recepţie din 05 ianuarie 2012, iar acţiunea a fost înaintată la 05 ianuarie 2015.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 06 decembrie 2016, s-a admis apelul declarat de ÎCS „Maybemayr” SRL, s-a casat integral hotărîrea Judecătorei Buiucani, mun. Chişinău din 19 iunie 2015 şi s-a emis o nouă hotărîre prin care s-a respins ca tardivă cererea de chemare în judecată înaintată de Popescu Nicolae împotriva ÎCS „Maybemayr” SRL cu privire la încasarea prejudiciului material.

Instanţa de apel a reţinut că obiectul în cauză reprezintă pretenţia reclamantului cu privire la încasarea prejudiciului material, penalitatea pentru întârzierea executării obligaţiilor contractuale, iar legea prevede expres termenul în cadrul căruia partea poate pretinde la încasarea penalităţii, adică din momentul intervenirii întârzierii, fie din momentul acceptării lucrărilor la 05 ianuarie 2012.

La fel, instanţa de apel a reţinut că termenul în interiorul căruia urma a fi înaintată acţiunea a expirat la 05 iunie 2012, pe cînd acţiunea a fost introdusă în instanţa de judecată la 05 ianuarie 2015, prin ce a fost încălcat termenul de prescripţie prevăzut de lege.

La 20 decembrie 2016 reprezentantul ÎCS „Maybemayr” SRL a depus cerere solicitînd emiterea unei hotărîri suplimentare cu privire la încasarea din contul lui Popescu Nicolae în beneficiul ÎCS „Maybemayr” SRL a taxei de stat în sumă de 37500 de lei.

Prin decizia suplimentară a Curţii de Apel Chişinău din 24 ianuarie 2017 s-a încasat de la Popescu Nicolae în beneficiul ÎCS „Maybemayr” SRL cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat achitate la examinarea apelului în mărime de 37500 de lei.

La 18 aprilie 2017 Popescu Nicolae şi reprezentantul său, avocatul Croitor Alexei au declarat recurs împotriva deciziei Curţii de Apel Chişinău din 06 decembrie 2016 şi deciziei suplimentare a Curţii de Apel Chişinău din 24 ianuarie 2017, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curţii de Apel Chişinău din 06 decembrie 2016 şi

deciziei suplimentare a Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat motivele de fapt ale cauzei, menționînd că instanța de apel a aplicat și interpretat eronat normele de drept material.

Consideră că instanța de apel a aplicat eronat dispozițiile art. 271 și art. 268 lit. a) din Codul civil, deoarece pretinsa sumă de a fi încasată constituie prețul lucrărilor, iar ca temei pentru înaintarea acțiunii constituie art.602 alin.(1) din Codul civil și Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Popescu Nicolae și reprezentantul său, avocatul Croitor Alexei urmează a fi admis, casate deciziile instanței de apel cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel pentru următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Din materialele cauzei denotă că prin contractul de antrepriză nr. 8 din 09 decembrie 2009, ÎCS „Maybemayr” SRL, în calitate de antreprenor, s-a obligat să execute pînă la sfîrșitul lunii septembrie 2010, în conformitate cu standardele germane prescripțiile din documentația de proiect bunuri: 1 unitate – ușă de intrare; 19 unități – ferestre și uși de balcon din stejar cu montarea lor în casa indicată de Popescu Nicolae, în calitate de client, iar ultimul s-a obligat să recepționeze lucrările și să plătească prețul lucrărilor de 64600 de euro (f.d.3-6).

Prin acordul adițional din 10 septembrie 2010 la contractul de antrepriză nr. 8 din 09 decembrie 2009, s-a stabilit că prețul lucrărilor constituie 65000 de euro și că urmează a fi îndeplinite în termen de 295 de zile de la data semnării contractului, cu 220,34 de euro pentru fiecare zi. La fel, s-a stabilit că dacă clientul întîrzie cu plata după finisarea lucrărilor, antreprenorul este în drept să ceară suma de 220,34 de euro pentru fiecare zi de întîrziere, iar în cazul în care antreprenorul întîrzie îndeplinirea lucrărilor stabilite în termenii indicați în contract, clientul are dreptul să ceară de la antreprenor plata în mărime de 220,34 de euro pentru fiecare zi întîrziată (f.d.8).

Prin actul de finisare a lucrărilor de executare-montare a articolelor din lemn, aluminiu și sticlă la șantierul din mun. Chișinău, str. Bacău nr.18 din 05 ianuarie 2012 s-a decis că lucrările au fost finisate, corespund cerințelor calitative și cantitative și pot fi propuse beneficiarului pentru recepție (f.d.9)

La 23 ianuarie 2012, ÎCS „Maybemayer” SRL a expediat în adresa lui Popescu Nicolae scrisoarea prin care solicită recepționarea lucrărilor în termen de 10 zile din data recepționării, cu sau fără rezerve (f.d.37).

Verificînd legalitatea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016 prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul constată că, instanța de apel a încălcat normele de drept procedural și material și a apreciat eronat circumstanțele pricinii.

Potrivit art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 241 alin. (2), (5) și (6) din Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5), hotărîrea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărîrii se evidențiază separat în textul acesteia. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărîrii.

Instanța de recurs evidențiază că, efectul devolutiv al apelului presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărîrea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărît prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi prin care să se invoce pretenții noi.

Sub acest aspect, Colegiul notează că instanța de apel la adoptarea actului de dispoziție recurat nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, precum și nu a elucidat toate circumstanțelor importante ale pricinii.

În conformitate cu art. 10 alin. (2) din Codul civil, modul de aplanare a litigiului dintre părți pînă la adresare în instanță de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract.

Potrivit art. 666 alin. (1) din aceeași lege, contractul este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice, iar reieșind din forța obligatorie a contractului prevăzut la art. 668 alin.(2) din legea menționată, se reține că contractul produce efecte numai între părți dacă legea nu prevede altfel. Contractul produce efecte și pentru succesorii universali sau cu titlu universal dacă din lege, din contract sau din natura obligației nu rezultă altfel.

Conform art. 946 alin. (1) din Codul civil, prin contractul de antrepriză o parte (antreprenor) se obligă să efectueze pe riscul său o anumită lucrare celeilalte părți (client), iar aceasta se obligă să recepționeze lucrarea și să plătească prețul convenit.

Astfel, instanța de recurs menționează că pct. 7.1. din contractul de antrepriză nr.8 din 09 decembrie 2009, încheiat între ÎCS „Maybemayr” SRL, în calitate de antreprenor și Popescu Nicolae, în calitate de client, prevede că litigiile, neclaritățile și întrebările apărute între părți se soluționează pe calea tratativelor între acestea, iar pct. 7.2. din același contract prevede că, în cazul în care părțile nu au ajuns la un numitor comun în scopul soluționării divergențelor apărute, părțile sunt în drept să soluționeze litigiul prin intermediul instanței de judecată.

În altă ordine de idei, Colegiul notează că, sarcina instanțelor de judecată este de a examina minuțios fondul pretențiilor înaintate și a da răspuns adecvat la acestea care vor

atesta faptul că justițiabilii au fost auziți (în consonanță cu jurisprudența CEDO pe terenul art. 6).

În acest context, Colegiul reține că atât din cererea de chemare în judecată cât și din cererea de recurs, Popescu Nicolae își întemeiază pretențiile în baza art.602 alin. (1) și (2) din Codul civil, care stipulează că, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Respectiv, instanța de recurs reține eronată concluzia instanței de apel precum că obiectul litigiului reprezintă încasarea penalității pentru întârzierea executării obligațiilor contractuale care are la bază pct. 3.10. al contractului introdus prin acordul adițional din 10 septembrie 2010, în condițiile în care recurentul Popescu Nicolae indică ca temei dispozițiile art. 602 din Codul civil, dar nu art. 624 din aceeași lege, or neexecutarea obligației (care include și executarea tardivă) și clauza penală sunt instituții de drept prevăzute de două norme distincte, iar în dependență de aceasta urmează a fi aplicate diferite termene de prescripții.

Mai mult, în procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 06 decembrie 2016 (f.d.93), reprezentantul lui Popescu Nicolae, avocatul Croitor Alexei a concretizat că suma solicitată nu constituie penalitate.

În același context, determinarea eronată de către instanța de apel a raporturilor juridice dintre părți a dus la încălcarea principiului disponibilității părților în drepturi prin neaplicarea legii care urma a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre aceștia, or potrivit art. 183 alin.(2) lit.a) în raport cu art. 370 alin.(1) din Codul de procedură civilă, pregătirea pentru dezbateri judiciare este obligatorie pentru orice pricină civilă și are ca scop precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți.

În acest sens, Colegiul notează că instanța de apel greșit a aplicat normele de drept material, aplicând în acest sens prevederile art. 268 lit.a) din Codul civil, iar concluzia precum că termenul în interiorul căruia urmează a fi înaintată acțiunea a expirat la 05 iunie 2012 este eronată, or cum s-a constatat supra, în cauză nu se solicită încasarea penalităților, iar legea stipulează termene de prescripție speciali în contractele de antrepriză și începutul curgerii acestora în sensul art. 968 și art. 969 din Codul civil.

Astfel, instanța de apel la rejudecare urmează să supună verificării începutul curgerii termenului de adresare în instanța de judecată a lui Popescu Nicolae, or cum se desprinde din dispozițiile art. 969 din Codul civil, în raport cu pct. 6.1. din contractul de antrepriză nr. 8 din 09 decembrie 2009 (f.d.4), dacă legislația sau contractul stabilesc un termen de garanție, reclamația poate fi înaintată în interiorul acestui termen. Termenul de prescripție curge din momentul înaintării reclamației, iar dacă reclamația nu a fost înaintată, termenul de prescripție curge de la data expirării termenului de garanție.

Prin urmare, instanța de recurs ajunge la concluzia că instanța de apel nu a respectat normele de drept procedural și material, a apreciat eronat circumstanțele cauzei, care au importanță pentru soluționarea corectă a pretenției deduse judecării, iar soluția acesteia este lipsită de putere de convingere.

Subsecvent, instanța de recurs menționează că prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017 s-a încasat de la Popescu Nicolae în beneficiul ÎCS „Maybemayr” SRL cheltuielile de judecată sub forma taxei de stat achitate la examinarea apelului în mărime de 37500 de lei (f.d.108-110), care a fost emisă în conformitate cu art. 250 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, care prevede că

instanța care a pronunțat hotărârea emite, din oficiu sau la cererea participanților la proces, o hotărâre suplimentară dacă nu a rezolvat problema repartizării între părți a cheltuielilor de judecată ori a omis să se pronunțe asupra cererilor martorilor, experților, specialiștilor, interpreților sau reprezentanților cu privire la cheltuielile de judecată a căror compensare li se cuvine.

Ținând cont de faptul că decizia suplimentară a fost emisă de instanța de apel pentru a rezolva problema repartizării între părți a cheltuielilor de judecată care nu au fost incluse în decizia Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016, iar aceasta urmează a fi casată, instanța de recurs consideră necesar de a casa integral și decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că Curtea de Apel Chișinău nu a respectat întocmai normele de drept procedural și material și a apreciat eronat circumstanțele importante ale cauzei, erori ce nu pot fi corectate în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de Popescu Nicolae și reprezentantul său, avocatul Croitor Alexei urmează a fi admis cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016 și deciziei suplimentare a Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017 cu restituirea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea drepturilor procedurale ale părților.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se admite recursul declarat de Popescu Nicolae și reprezentantul său, avocatul Croitor Alexei.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2016 și decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Popescu Nicolae împotriva întreprinderii cu capital străin „Maybemayr”, societate cu răspundere limitată cu privire la încasarea prejudiciului material și cheltuielile de judecată, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu